

ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ

6. Sınıf

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

Peygamberliğinden Önce Hz. Muhammed
Kültürümüzdeki Dinî Motifler

Etkinliklerin
cevap anahtarı için
karekodu okutun.

İÇİNDEKİLER

2

DKAB.6.4.2. Hz. Muhammed'in (sav) çocukluk yılları hakkında verilen bilgileri yorumlayabilme

- a) Hz. Muhammed'in (sav) çocukluk yıllarında yaşadıklarını inceler.
- b) Hz. Muhammed'in (sav) çocukluk yıllarında yaşadıklarını kendi ifadeleriyle, doğru ve bilgiyi değiştirmeyecek şekilde yeniden ifade eder.

5

DKAB.6.4.3. Hz. Muhammed'in (sav) gençlik yılları hakkında verilen bilgileri yapılandırabilme

- a) Hz. Muhammed'in (sav) gençlik yıllarında yaşadıklarından hareketle çıkarımda bulunur.
- b) Hz. Muhammed'in (sav) gençlik yıllarına dair öğrendikleri üzerine düşüncelerini ifade eder.

10

DKAB.6.4.4. Fil suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme

- a) Fil suresini ve bu surenin anlamını okur.
- b) Fil suresinin anlamını kendi hayatı için anlamlı hâle getirir.
- c) Fil suresinin anlamını değiştirmeyecek şekilde özetler

13

DKAB.6.5.1. Geleneğimizde, edebiyatımızda ve musikimizde dinin izlerini özetleyebilme

- a) Geleneğimizde, edebiyatımızda ve musikimizde dinin izleriyle ilgili çözümleme yapar.
- b) Din ve kültür ilişkisini gelenek, edebiyat ve musiki örneklerinden hareketle sınıflandırır.
- c) Dinin geleneğimiz, edebiyatımız ve musikimize etkisini yorumlar.

BİR ÇOCUKLUK HİKÂYESİ: HZ. MUHAMMED (SAV)

1. Aşağıda Hz. Muhammed'in (sav) çocukluk dönemiyle ilgili verilen bilgileri inceleyiniz.

DOĞUMU VE İLK GÜNLER

Miladi takvime göre 571 yılında Mekke'de dünyaya gelmiştir. Babası Kureyş'in ileri gelenlerinden Abdullah, annesi ise Amine'dir. Babası Abdullah, o henüz doğmadan önce bir ticaret yolculuğu sırasında Medine'de vefat etmiştir. Dedesi Abdülmuttalib, torununun doğumunu büyük bir sevinçle karşılamıştır. Kâbe'ye giderek şükretmiş ve ona "gökte ve yerde övülen" anlamına gelen Muhammed ismini vermiştir.

SÜTANNE YANINDAKİ YILLAR

Mekke geleneğine göre sağlıklı büyümesi ve güzel Arapça öğrenmesi için sütannesi Halime'ye verilen Hz. Muhammed (sav), gelişile o eve bereket getirmiştir. Dört yaşına kadar sütannesinin yanında, süt kardeşleriyle huzur içinde büyümüştür. Hz. Muhammed (sav), kendisine emek veren bu aileyi hayatı boyunca unutmamış ve onlara daima vefa göstermiştir.

ANNESİ İLE MEDİNE YOLCULUĞU

Hız. Muhammed (sav), dört yaşından itibaren annesi Âmine ile yaşamaya başlamıştır. Altı yaşındayken annesi ve yardımcıları Ümmü Eymen ile birlikte babasının kabrini ve akrabalarını ziyaret etmek amacıyla Medine'ye gitmiştir. Bu sürede arkadaşlarıyla oyunlar oynayıp yüzmeyi öğrenmiştir. Hız. Muhammed (sav) annesi ve yardımcılarıyla dönüş yolundayken annesi Ebva köyünde vefat etmiştir. Bunun sonucunda Hız. Muhammed (sav) hem yetim hem de öksüz kalmıştır.

DEDESİ İLE GEÇİRDİĞİ ZAMANLAR

Annesinin vefatından sonra dedesi Abdülmuttalib'e emanet edilen Hz. Muhammed (sav), onun yanında büyük bir sevgi ve şefkatle büyümüştür. Dedesi, sekiz yaşına kadar baktığı torununa sofrasında ve meclislerinde özel bir yer ayırmış ve vefat etmeden önce de onu, oğlu Ebu Talib'e emanet etmiştir. Hz. Muhammed (sav), derin bir sevgiyle bağlı olduğu dedesinin vefatından büyük üzüntü duymuştur.

AMCASI İLE ÇOCUKLUK YILLARI

Dedesinin vefatından sonra amcası Ebu Talib ve yengesi Fatıma'nın yanında yaşamaya başlayan Hz. Muhammed (sav), onlardan kendi çocukları gibi sevgi ve şefkat görmüştür. Amcasıyla yaptığı ticaret yolculuklarına katılarak tüccarlığı öğrenmiş ayrıca ona destek olmak için çobanlık da yapmıştır. Yirmi beş yaşına kadar kaldığı bu aileye büyük bir vefa besleyen Hz. Muhammed (sav), kendisine annesinin eksikliğini hissettirmeyen yengesini "Annemden sonra annem" diyerek her zaman saygı ve rahmetle anmıştır.

2. Aşağıda verilen durumları inceleyiniz. Buna göre Hz. Muhammed'in (sav) öne çıkan özelliğini belirleyerek kısaca açıklayınız.

- **Durum 1:** Dedesi, Mekke'nin ileri gelenleriyle önemli konuları konuşurken bile torununu yanından hiç ayırmazdı. Hz. Muhammed (sav) de bu sohbetleri büyük bir ilgiyle takip ederdi. Kimsenin sözünü kesmez, kendisine bir soru sorulmadıkça sessizce dinlerdi.

A red hexagonal box with a red dot on the left side, intended for a student's response to the first scenario.

- **Durum 2:** Hz. Muhammed (sav) sütannesinin yanındaki çocukluk yıllarında, arkadaşları ve sütkardeşleri arasında çok sevilirdi. Oyun oynarken kimseyi incitmez, elindeki yiyeceği onlarla paylaşmaktan mutluluk duyardı. Birinin yardıma ihtiyacı olduğunda ilk koşan o olur, arkadaşlarına her zaman destek çıkar ve onları korurdu.

A red hexagonal box with a red dot on the left side, intended for a student's response to the second scenario.

- **Durum 3:** Hz. Muhammed (sav), çocuk yaşlarından itibaren sorumluluk almaktan çekinmemiş, amcasına yük olmamak için çobanlık yapmıştır. Büyüdüğünde ise bu azmini ticaret kervanlarına taşımış, amcasının yanında yer alarak aile bütçesine katkıda bulunmuştur.

A red hexagonal box with a red dot on the left side, intended for a student's response to the third scenario.

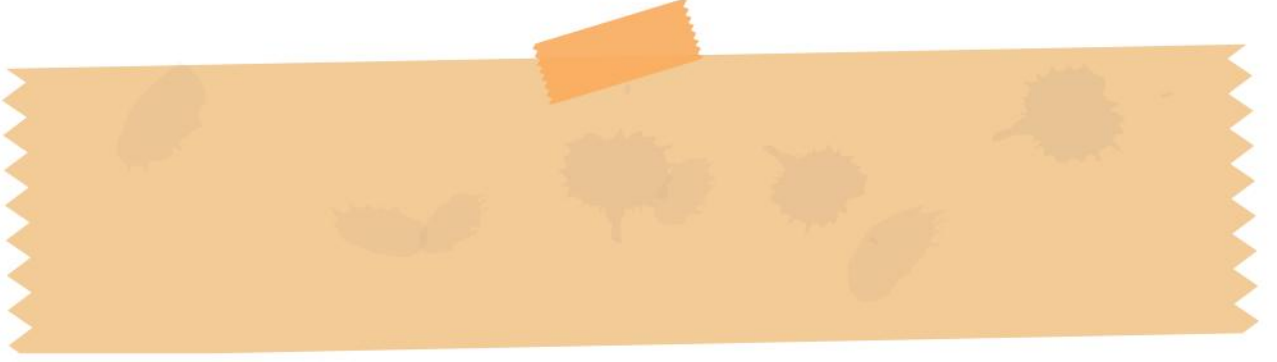
Hiz. Muhammed'in (sav) gençlik yılları; adaletin, dürüstlüğün ve barışın bir toplumda nasıl inşa edilebileceğinin en somut göstergesidir. Bu etkinlikte, O'nun hayatından seçilen önemli dönüm noktaları üzerinden toplumsal sorunlara duyarlılığın, ticari ahlakını ve uzlaştıracı zekâsını analiz ederek bu erdemleri kendi hayatımıza nasıl taşıyabileceğimizi inceleyeceğiz.

HİLFÜLFUDUL

Cahiliye Dönemi Mekke'sinde can ve mal güvenliğinin olmaması, özellikle güçsüzlerin ve yabancı tüccarların haksızlığı uğramasına neden oluyordu. Yemenli bir tüccarın mallarına el konulması ve yardım bulamaması üzerine yaptığı çağrı, Mekke'de bir dönüm noktası oldu. Hiz. Muhammed'in (sav) amcası Zübeyr'in girişimiyle toplanan Mekke'nin ileri gelenleri, kim olursa olsun haksızlığı uğrayanların yanında duracaklarına dair yemin ederek Hilflfudul' (Erdemliler Topluluğ) kurdular. Hiz. Muhammed (sav) de, henüz yirmili yaşlarındayken bu topluluğa katılarak aktif rol almıştır.

1. Hz. Muhammed'in (sav) katıldığı bu topluluktan hareketle, onun toplumsal sorunlara karşı tutumu hakkında ne söylenebilir? Açıklayınız.

2. Bugün yaşadığınız çevrede gözlemlediğiniz bir haksızlığı not ediniz. Eğer o dönemdeki topluluğun bir üyesi olsaydınız, bu sorunu çözmek için nasıl bir yol izlerdiniz? Çözüm önerinizi aşağıdaki rapora yazınız.

RAPOR

Gözlemleyen Kişinin Adı-Soyadı:

Gözlemlediği Olay:

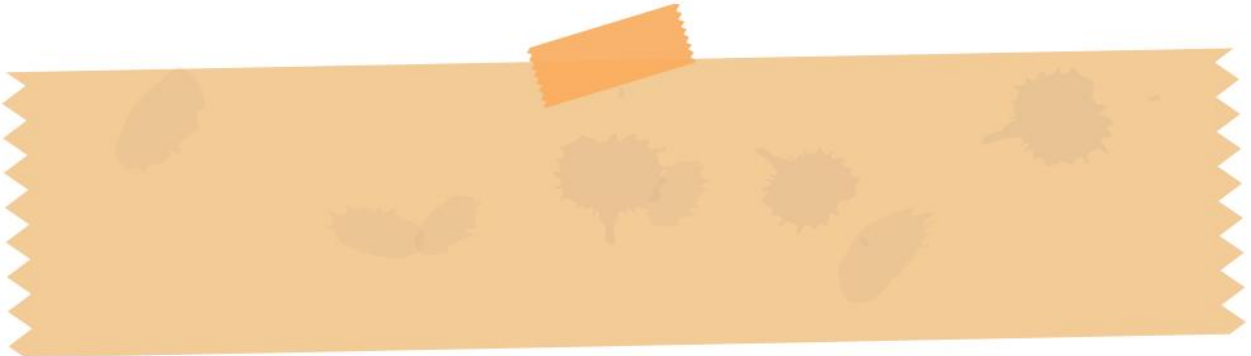
Çözüm Önerisi:

TİCARET KERVANI

Hız. Muhammed (sav) henüz genç yaşlardayken Hız. Hatice ticaret kervanını yönetmesi için onunla bir anlaşma yapmıştı. Yapılan anlaşma sonucunda Hız. Muhammed (sav), Hız. Hatice'nin yardımcısı Meysere ile ticaret kervanını Şam'a götürmüştü. Bu yolculuk sırasında malları değerinde satmış, kimseyi aldatmamış ve haksız kazanç elde etmekten kaçınmıştı. Yolculuk dönüşünde ticaretten elde edilen kârı ve ticaret ile ilgili hesapları eksiksiz bir şekilde Hız. Hatice'ye teslim etmişti.

1. Bu metinden Hız. Muhammed'in (sav) hangi ahlaki özellikleri çıkarılabilir?

2. Hz. Muhammed'in (sav) metinden çıkarılan ahlaki özelliklerinden bir tanesini seçiniz. Bu ahlaki özelliğin önemini anlatan kısa bir hikâye yazınız.

KÂBE HAKEMLİĞİ

Kâbe'nin onarımı sırasında kutsal sayılan Hacerülesved'in yerine yerleştirilmesi konusunda kabileler arasında büyük bir anlaşmazlık çıktı. Sorunu çözmek için Kâbe'nin yakınından geçen ilk kişinin hakem seçilmesine karar verildi. Bu kişinin Hz. Muhammed (sav) olduğunu gören Mekkeliler duruma çok sevindiler. Hz. Muhammed (sav) taşı hırkasının üzerine koydurdu. Her kabile liderine hırkanın bir ucundan tutturarak Hacerülesved'in taşınmasını sağladı. Daha sonra Hacerülesved'i kendi elleriyle yerine yerleştirerek olası bir savaşı önlemiş oldu.

1. Metindeki olay, Hz. Muhammed'in (sav) insanlar arasındaki ilişkilerde hangi değerlere önem verdiğini göstermektedir? Açıklayınız.

2. Hz. Muhammed'in (sav) gençlik dönemi ahlakını kendinize örnek alarak bir anlaşmazlığın çözümünde "kişileri sürece dahil etmenin" önemi üzerine bir metin yazınız.

KÜÇÜK KUŞLARIN BÜYÜK ZAFERİ

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde Elif öğretmen sınıfa girdiğinde gülümseyerek derse başladı. “Çocuklar, bugün sizlere dünyanın en güçlü ordularının bile Allah’ın kudreti karşısında nasıl çaresiz kaldığını anlatan bir olaydan bahsedeceğim.

Hız. Peygamber’in doğumundan kısa bir süre önce, Kâbe’yi yıkmak isteyen Ebrehe adında bir komutan vardı. Ebrehe, içinde fillerin de bulunduğu devasa bir orduyla Mekke yakınlarına kadar gelip karargâhını kurdu. Askerleri, o sırada Mekkelilerin hayvanlarını yağmaladı. Bu sürüler arasında Hız. Peygamber’in dedesi Abdülmuttalib’in develeri de vardı. Abdülmuttalib, Ebrehe’nin yanına gidip sadece develerini geri isteyince Ebrehe şaşırarak ‘Kâbe’yi korumamı dilemek yerine neden sadece develerini istiyorsun?’ diye sordu. Abdülmuttalib ise o meşhur cevabını verdi: ‘Ben develerin sahibiyim, Kâbe’yi ise kendi sahibi koruyacaktır.’

Develerini alıp dönen Abdülmuttalib, Kâbe’de dua ettikten sonra halka dağlara çekilmelerini söyledi. Ertesi gün Ebrehe hücum emri verdi ancak ordunun önündeki fil Mekke’ye doğru tek bir adım bile atmadı. Tam o sırada gökyüzünü kaplayan Ebabil kuşları taşıdıkları pişmiş balçıktan taşları ordunun üzerine yağdırmaya başladı.

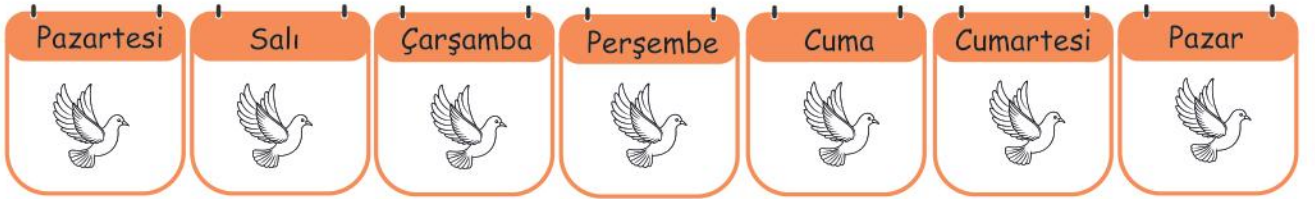
Bu olay sonucunda ordu darmadağın oldu. İslam tarihinde bu olaya ‘Fil Vakası’ denir. İşte Rabbimiz, Fil suresinde bizlere bu ibretlik anı şöyle anlatıyor...” diyerek tahtaya Fil suresinin okunuşunu ve anlamını yazdı.

Elif Öğretmen konuşmaya devam etti: “Gördüğünüz gibi çocuklar; görünüşte küçük ve zayıf olanlar, Allah’ın dilemesiyle en büyük güçlüklerin üstesinden gelebilirler. Bu sure bizlere; insan ne kadar güçlü ve kibirli olursa olsun, Allah’ın kudretinden daha büyük bir güç olmadığını hatırlatır.”

Şimdi size bir çalışma kâğıdı dağıtacağım. Bir hafta boyunca her akşam Fil suresini ve anlamını okuyunuz. Okuduğunuz her gün için aşağıdaki kuşlardan birini boyayınız ve verilen soruları cevaplayınız.

1. Metinde Abdülmuttalib'in Kâbe'yi Allah'ın koruyacağına olan tam güveni, onun zor bir durumda bile sakin kalmasını sağlamıştır. Siz de yaşadığınız olaylarda Allah'a güvendiğinizde nasıl hissedersiniz? Hayatınızdan bir örnekle açıklayınız.

2. Fil suresinden hareketle başkalarının inançlarına, ibadet yerlerine ve kutsal saydığı değerlere saygı göstermenin neden önemli olduğunu cevaplayınız.

Elif öğretmen aşağıdaki cevap kağıdını dağıtarak öğrencilere şöyle söyledi: "Çocuklar, panoya astığım kavramların tamamını kullanarak Fil suresinin anlamını özetleyen bir yazı yazınız."

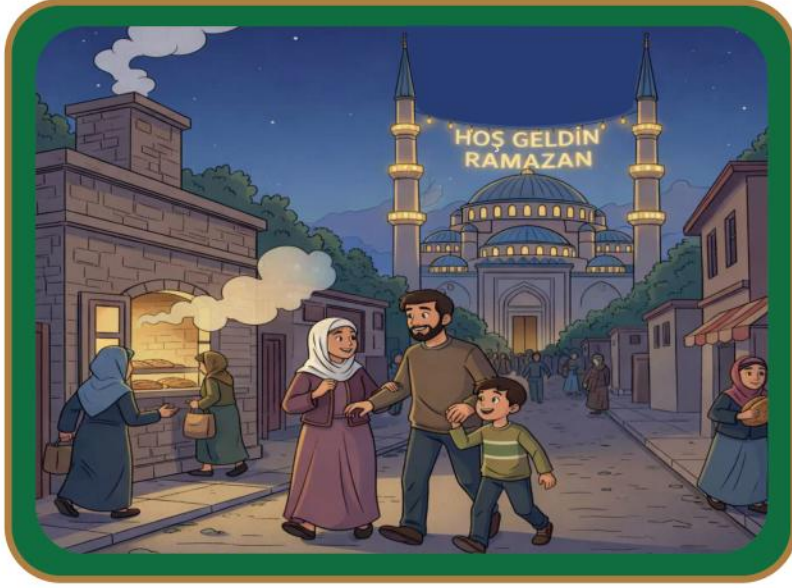

Cevap Kâğıdı:

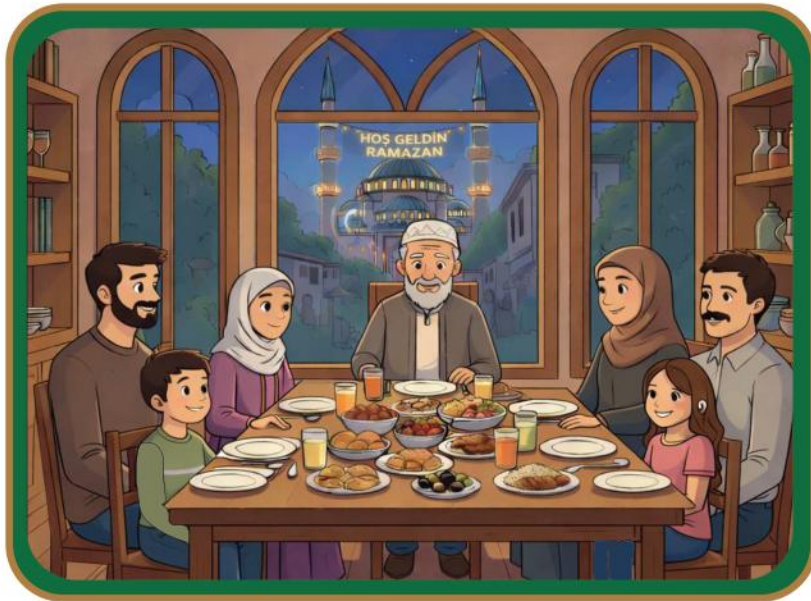
BİR RAMAZAN AKŞAMI

Ramazan ayının on beşinci günüydü. Mahallede tatlı bir huzur ve telaş aynı anda yaşanıyordu. İkinci vakti annemle mukabeleden çıkmış yürüyorduk. O sırada annem bana dönerek: “Akşama Ahmet amcanlara iftara davetliyiz.” dedi. Bu habere çok mutlu oldum çünkü Ahmet amcamla sohbet etmeyi çok seviyordum.

Akşam ezanına az bir zaman kala Ahmet amcaların evine doğru yürüyorduk. Etrafta telaşla koşturan insanlar ve sokağı saran taze pide kokusu yaklaşan iftar vaktinin habercisi gibiydi. Camiye asılan mahyanın ışıkları gökyüzünü bir kandil gibi aydınlatıyordu.

Gökyüzündeki bu güzel manzara eşliğinde eve ulaştığımızda minarelerden yükselen ezan sesi sokağın telaşını bir anda dindirdi. Tam o anda kapı aralandı ve Ahmet amca bizi “Buyurun, soframızın bereketi olun.” diyerek karşıladı. Ramazanın manevi huzuruyla oturduğumuz sofrada dualarla iftarımızı yaptık.

Yemekten hemen sonra evin salonunda cemaat olup akşam namazını kıldık. Namazın ardından hep bir ağızdan salavatlar getirdik. Daha sonra Ahmet amca neyini getirerek üflemeye başladı. Neyin huzur veren sesine biz de sözlerini tevhit ve naatların oluşturduğu ilahilerle eşlik ettik.

İlahiler yerini derin bir sessizliğe bıraktığında babam gülümseyerek bize döndü: “Bu güzel ilahilerin yanına şimdi de güzel bir şiir ekleyelim. Ramazan’ın manevi havasını en güzel ifadelerle dile getiren pek çok şairimiz var elbette. Ama ben bu akşam sizlere kendi yazdığım bir şiiri okumak istiyorum.” dedi ve şu dizeleri okudu:

Gökten süzülür bir nur, gönüller huzur dolar,
Minareden yükselen o mübarek ezan çağlar.
On bir ayın sultanı, hoş geldin ey Ramazan,
Seninle her sofrada bereket, sevgi kaynar.

Şiirin ardından bir süre hepimiz bu dizelerin etkisinde kaldık. Sohbetler, dualar ve tebessümlerle geçen bu güzel akşamın sonunda vedalaşma vakti gelmişti. Ahmet amcanın babası, sehpanın üzerindeki kadife keseleri göstererek: “Zahmet edip geldiniz, dişinizi bizim soframızda yordunuz, bu da sizin diş kiranız.” diyerek bizlere hediyeler takdim etti. Bu zarif gelenek hepimizi çok mutlu etti.

Metinde geçen dinî ve kültürel kavramları bularak uygun kategorilere yazınız.

GELENEK

EDEBİYAT

MUSİKİ

İlk etkinlikte bulmuş olduğunuz dinî ve kültürel kavramlardan beş tanesini seçiniz. Bu kavramların metindeki kullanımına uygun anlamlarını sözlükten bularak tablodaki yerlerine yazınız. Ardından her kelimenin günlük hayatta nasıl kullanıldığını gösteren birer cümle ekleyiniz.

Sıra	Kelime	Sözlük Anlamı	Günlük Hayattan Bir Cümle
1			
2			
3			
4			
5			

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Metinde babanın okuduğu şiirde dinin edebiyat üzerindeki etkisini gösteren hangi kelimeler yer almaktadır? Açıklayınız.

2. Metinde dinin geleneğe etkisini gösteren hangi uygulamalar bulunduğunu yazınız. Bunlardan birini seçerek dinin geleneğe etkisini açıklayınız.

3. Metinde Ahmet amcanın ney üflemesi ve misafirlerin ona ilahilerle eşlik etmesi, musikinin dini duyguları ifade etmedeki rolü hakkında düşüncelerinizi yazınız.

